

Eduard

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ
« 01 » вересня ____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УМИРАННЯ ТА СМЕРТІ. ЕВТАНАЗІЯ»

Рівень вищої освіти: перший

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

2024

Програму складено на основі освітньо-професійної програми «Медицина», підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол №10 від 27 червня 2024)

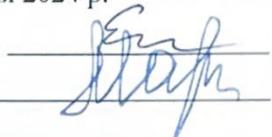
Розробники:

Зав. каф., проф. Опря Є. В.

Завуч каф., доц. Чернова Т. М., доц. Горячев П., асист. Фучеджі В.Д.

Програму обговорено на засіданні кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Зав. кафедрою д. мед. н., проф. Євген Опря

Погоджено із гарантом ОПП Валерія МАРІЧЕРЕДА

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової комісії з терапевтичних дисциплін ОНМедУ, Протокол № 1 від «_30_» _серпня_ 2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,

 Олена ВОЛОШИНА

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	
Загальна кількість: Кредитів – 3 Годин – 90 Змістових підрозділів – 1	Обов'язкова	
	Рік підготовки	6
	Семестр	IX
	Лекції	0 годин
	Практичні	30 години
	Самостійна робота	60 години
	У т. ч. індивідуальні завдання	0
	Форма підсумкового контролю	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Метою викладання дисципліни “Психологічні аспекти умирання та смерті. Евтаназія” є надання здобувачам вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей щодо надання психологічної допомоги пацієнтам із невиліковними соматичними діагнозами, а також членам їх родини.

Завдання:

1. Вивчити етіологію, патогенез, типи перебігу та клінічні прояви ментальних розладів, що супроводжують термінальні стани;
2. Вміти встановити попередній діагноз щодо ментального розладу;
3. Застосовувати теоретичні знання до тактики ведення пацієнтів із суїцидальними висловлюваннями та тенденціями;
4. Сформуванню вміння використовувати теоретичні знання для розв'язування задач щодо вирішення виникаючих практичних ситуацій;
5. Знати методи психологічного супроводження пацієнтів та членів їх родин під час кризових станів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

• Загальних (ЗК):

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7 Здатність працювати в команді.
- ЗК8 Здатність до міжособистої взаємодії.
- ЗК10 Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- ЗК 11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК13 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- ЗК15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК16 Здатність працювати в міжнародному контексті.

- - **Спеціальних (СК):**

- СК1 Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- СК2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- СК3 Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- СК4 Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.
- СК6 Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
- СК7 Здатність до діагностування невідкладних станів.
- СК8 Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- СК10 Здатність до виконання медичних маніпуляцій.
- СК11 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.
- СК15 Здатність до проведення експертизи працездатності.
- СК16 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
- СК17 Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- СК19 Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.
- СК21 Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- СК24 Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
- СК26 Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.
- ПРН4 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6 Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

- ПРН7 Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8 Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН9 Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вмiти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- ПРН14 Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
- ПРН15 Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
- ПРН16 Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
- ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- ПРН18 Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
- ПРН21 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

1. психологічні механізми та закономірності розвитку особистості у період старіння;
2. класичні теорії розвитку психіки людини на пізньому етапі її життєвого циклу;
3. фактори, що зумовлюють тривалість життя людини;
4. емоційно-мотиваційні зміни, що відбуваються під впливом невиліковних соматичних захворювань;
5. основні теоретичні поняття, терміни, закони та закономірності психологічної науки;

Вміти:

1. застосовувати теоретичні знання до розв'язання психолого-практичних проблем роботи в сфері охорони здоров'я;
2. проводити психодіагностику індивідуальну і групову;
3. здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності роботи медичних працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності;
4. брати участь у наукових клініко-психологічних дослідженнях з проблематики клінічної психології, аналізувати психологічні феномени та їх динаміку;
5. здатність і готовність до особистісного та професійного самовдосконалення, саморозвитку.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ**Тема 1. Психологія смерті.**

Поняття психології смерті та умирання. Психологічні аспекти смислу життя. Ставлення до смерті як предмет психологічного дослідження. Ставлення людини до таємниці смерті. Страх смерті як внутрішній ресурс особистості. Умови переживання страху смерті. Зв'язок вираженості страху смерті і смисложиттєвих орієнтацій. Смерть як психологічний феномен. Тривога смерті, як важливий детермінант людського досвіду і поведінки. Змістовна наповненість страху смерті. Характеристика умов виникнення і переживання страху смерті. Рівні свідомого переживання страху смерті. Рівні танатичної тривожності. Страх смерті, що поглинає ресурс. Страх смерті як ресурс для росту. Страх смерті як виклик. Корекційні програми розуміння страху смерті як ресурсу особистості (емоційно-образна терапія, біхевіорально-когнітивна терапія, робота з віковими особливостями переживання страху смерті, методи роботи з термінальними хворими).

Тема 2. Соціальна смерть.

Соціальна смерть як процес виключення соціального суб'єкта з життя соціуму. Загальна характеристика ознак соціальної смерті. Втрата свободи, як необхідна умова для самореалізації. Втрата соціальної ідентичності. Заперечення особистістю загальноприйнятих норм і цінностей. Прояв соціальної смерті на мікрорівні. Мезорівень соціальної смерті. Особливості соціальної смерті на макрорівні. Прояв соціальної смерті на мегарівні. Результат соціальної смерті.

Тема 3. Психологічна смерть.

Психологічна смерть як багатогранне і суперечливе явище. Психологічна смерть як повна втрата внутрішніх цінностей і ресурсів для адекватного відображення навколишньої реальності. Ознаки психологічної смерті. Відсутність у особи здатності розуміти себе. Відсутність бажання ставити будь-які цілі в житті. Втрата здатності мріяти. Неможливість людини радіти життю. Відсутність можливості співчувати ближньому. Психологічна смерть як смерть особистості. Психологічна смерть як відродження з моральної темряви. Психологічні аспекти усвідомленості. Етапи психологічної смерті. Результат психологічної смерті.

Тема 4. Біологічна смерть.

Біологічна смерть як припинення життєдіяльності організму. Перехідний стан. Характеристика процесу вмирання. Передагонія. Термінальна пауза. Агонія. Характеристика клінічної смерті. Основні ознаки клінічної смерті. Допоміжні ознаки клінічної смерті. Ознаки біологічної смерті людини. Клітинна смерть. Значення та важливість реанімаційних заходів. Танатологія як наука про вивчення процесу смерті. Поняття інформаційно-теоретичної смерті. Стан анабіозу. Методи діагностики смерті.

Категорії смерті в медицині. Фізіологічна смерть, патологічна смерть і раптова смерть. Вид смерті. Основні, проміжні та безпосередні причини смерті.

Тема 5. Психологічні особливості людини у кризових станах.

Поняття кризи в життєвому побуті. Критична ситуація як дефіцит значення в подальшому житті людини. Типи критичних ситуацій. Поняття стресу та дістресу. Особливості кризової фрустраційної поведінки. Кризовий стан, як внутрішньо обумовлена дезінтеграція особистості. Конфлікт, як критична психологічна ситуація. Криза першого типу. Криза другого типу. Сенситивний рівень кризи. Емоційний рівень кризи. Інтелектуальний рівень кризи. Мотиваційний рівень кризи. Фази динаміки кризових станів. Фаза первинного зростання напруги. Фаза подальшого зростання напруги. Фаза підвищення тривого і депресії. Фаза відновлення. Суб'єктивні чинники кризових станів. Об'єктивні чинники, що викликають стан напруги. Психологічні особливості кризи. Особливості переживання кризи. Наслідки кризових станів. Переживання часу в період кризового стану.

Тема 6. Вплив типології особистості на ментальний стан пацієнтів із невиліковними захворюваннями.

Підходи до сприйняття ментального здоров'я. Наукові підходи до розуміння ментального стану людини. Поняття та загальна характеристика типології особистості. Зміст типології особистості. Здатність отримувати задоволення від життя, як основна риса ментально здорової людини. Фактори, що впливають на психічне здоров'я невиліковно хворої людини. Індивідуальні особливості пацієнтів із невиліковними захворюваннями, як фактор порушення ментального здоров'я. Ознаки порушення психічного благополуччя людей, що страждають невиліковними захворюваннями. Способи підтримання ментального здоров'я людей із невиліковними захворюваннями.

Тема 7. Психодіагностика пацієнтів із невиліковними захворюваннями.

Поняття паліативної та хоспісної допомоги. Медичний супровід. Підтримка психологічного характеру. Соціальна допомога. Психологічна допомога пацієнтам із невиліковними захворюваннями, як важлива складова паліативної допомоги. Значення мультидисциплінарного підходу в питаннях надання паліативної та хоспісної допомоги. Психодіагностичні методи оцінювання психологічного стану пацієнтів із невиліковними захворюваннями. Особливості застосування психодіагностичних методик щодо пацієнтів із невиліковними захворюваннями. Доцільність використання психодіагностичних методик в залежності від ступеня та тяжкості захворювання.

Тема 8. Психокорекційна допомога членам родин пацієнтів із невиліковним захворюванням.

Поняття психокорекційної допомоги членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями. Зміст психокорекційної допомоги членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями. Види психокорекційної допомоги членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями. Особливості надання психокорекційної допомоги пацієнтам із невиліковними захворюваннями. Психотерапія, як спосіб коригування дезадаптивної поведінки, переосмислення, пошуку та прийняття оптимальних рішень членами родин невиліковно хворих пацієнтів.

Тема 9. Психокорекційна допомога пацієнтам із невиліковним захворюванням.

Поняття психокорекційної допомоги невиліковно хворим пацієнтам. Види психокорекційної допомоги пацієнтам із невиліковними захворюваннями. Особливості надання психокорекційної допомоги пацієнтам із невиліковними захворюваннями. Психотерапія, як спосіб коригування дезадаптивної поведінки, переосмислення, пошуку та прийняття оптимальних рішень. Когнітивно-поведінкова терапія, як ефективний метод психологічної корекції. Формати когнітивно-поведінкової терапії.

Тема 10. Сімейна психотерапія.

Сімейна психотерапія, як спосіб вирішення проблем та вироблення стратегії поведінки. Види сімейної психотерапії. Сімейна психотерапія і сімейні кризи внаслідок невиліковної хвороби члена сім'ї. Методи, що використовуються в сімейній терапії. Характеристика структурно-сімейної терапії. Сімейна терапія з фокусом на проблемі. Наративна сімейна терапія. Характеристика методу родинної констеляції. Емоційно-орієнтована терапія. Ігрова терапія. Арт-терапія. Когнітивно-поведінкова терапія в контексті сімейної терапії. Техніки, що застосовуються в сімейній терапії. Етапи роботи сімейного психотерапевта. Постановка діагнозу. Реконструкція сімейних стосунків. Підтримка.

Тема 11. Поняття евтаназії як права людини розпоряджатись власним життям.

Мотиви сучасних звернень до традиційної концепції смерті. Виникнення і розвиток інституту евтаназії. Історичний розвиток ідей про евтаназію. Термін “право на смерть” та його зміст. Визначення поняття евтаназії в різних науках. Евтаназія як добра смерть. Позитивні наслідки евтаназії. Негативні наслідки евтаназії. Поняття та характеристика примусової евтаназії. Поняття та загальна характеристика добровільної евтаназії. Що не можна вважати евтаназією. Етапи прийняття людиною хвороби. Прийняття терпіння (болю).

Тема 12. Евтаназія пасивна і активна.

Евтаназія як соматичне право людини. Поняття пасивної евтаназії. Характеристика пасивної евтаназії. Поняття активної евтаназії. Зміст активної евтаназії. Заподіяння смерті з милосердя, як форма активної евтаназії. Самогубство, яке асистує лікар як форма активної евтаназії. Пряма евтаназія, як форма усвідомлених дій лікаря. Непряма евтаназія, як ланка в ланцюжку дій. Самогубство, як нонсенс з моральної точки зору.

Тема 13. Етичні питання евтаназії.

Морально-етичні аспекти евтаназії. Складність вирішення моральних аспектів евтаназії. Право людини померти як складова частина права людини на життя. Смерть з точки зору філософії. Співвідношення понять “евтаназія” та “самогубство”. Паліативна медицина, як альтернатива евтаназії. Способи вирішення морально-етичних проблем евтаназії. Поділи евтаназії в контексті персоналістичної біоетики.

Тема 14. Юридичні аспекти евтаназії в Україні.

Національний досвід вирішення проблеми реалізації евтаназії. Основні аспекти політики захисту людського життя. Правова регламентація евтаназії в Україні. Евтаназія та право людини на життя. Аргументи за і проти легалізації евтаназії в Україні. Негативні наслідки легалізації евтаназії. Напрямки вирішення юридичних проблем евтаназії. Важливість вирішення проблем евтаназії на національному рівні. Національний досвід паліативної допомоги в контексті недоторканності людського життя.

Тема 15. Правове регулювання евтаназії: міжнародний досвід.

Зарубіжний досвід вирішення проблеми реалізації евтаназії. Законодавче закріплення права на евтаназію в інших країнах. Правові основи закріплення права на евтаназію в інших країнах. Кримінально-правові проблеми евтаназії. Важливість вирішення проблем евтаназії на міжнародному рівні. Міжнародний досвід паліативної допомоги в контексті недоторканності людського життя.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	ТЕМА	Лекції	Практика	СРЗ
1	Психологія смерті	0	2	4
2	Соціальна смерть	0	2	4
3	Психологічна смерть	0	2	4
4	Біологічна смерть	0	2	4
5	Психологічні особливості людини у кризових станах	0	2	4
6	Вплив типології особистості на ментальний стан пацієнтів із невиліковними захворюваннями	0	2	4
7	Психодіагностика пацієнтів із невиліковними захворюваннями	0	2	4
8	Психокорекційна допомога членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями	0	2	4
9	Психокорекційна допомога пацієнтам із невиліковними захворюваннями	0	2	4
10	Сімейна психотерапія	0	2	4
11	Поняття евтаназії як права людини розпоряджатись власним життям	0	2	4
12	Евтаназія пасивна і активна	0	2	4
13	Етичні питання евтаназії	0	2	4
14	Юридичні аспекти евтаназії в Україні	0	2	4
15	Правове регулювання евтаназії: міжнародний досвід	0	2	4
	Всього 90	0	30	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекцій не передбачено

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	ТЕМА	Кількість годин
1	Психологія смерті	2
2	Соціальна смерть	2
3	Психологічна смерть	2
4	Біологічна смерть	2
5	Психологічні особливості людини у кризових станах	2
6	Вплив типології особистості на ментальний стан пацієнтів із невиліковними захворюваннями	2
7	Психодіагностика пацієнтів із невиліковними захворюваннями	2
8	Психокорекційна допомога членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями	2
9	Психокорекційна допомога пацієнтам із невиліковними захворюваннями	2
10	Сімейна психотерапія	2
11	Поняття евтаназії як права людини розпоряджатись власним життям	2
12	Евтаназія пасивна і активна	2
13	Етичні питання евтаназії	2
14	Юридичні аспекти евтаназії в Україні	2
15	Правове регулювання евтаназії: міжнародний досвід	2
Всього		30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№ з/п	ТЕМА	СРС
1	Психологія смерті	4
2	Соціальна смерть	4
3	Психологічна смерть	4

4	Біологічна смерть	4
5	Психологічні особливості людини у кризових станах	4
6	Вплив типології особистості на ментальний стан пацієнтів із невиліковними захворюваннями	4
7	Психодіагностика пацієнтів із невиліковними захворюваннями	4
8	Психокорекційна допомога членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями	4
9	Психокорекційна допомога пацієнтам із невиліковними захворюваннями	4
10	Сімейна психотерапія	4
11	Поняття евтаназії як права людини розпоряджатись власним життям	4
12	Евтаназія пасивна і активна	4
13	Етичні питання евтаназії	4
14	Юридичні аспекти евтаназії в Україні	4
15	Правове регулювання евтаназії: міжнародний досвід	4
Всього		60

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ - Не передбачені.

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, вирішення ситуаційних задач, відпрацювання навичок спілкування з пацієнтом та колегами.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійна робота з банком тестових завдань, самостійне вирішення ситуаційних завдань.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

усне опитування, тестування, розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання роботи з пацієнтом на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі;
2. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:

методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) фіксованих виступів, в) складання та виклад повідомлень г) участі у дискусіях, д) складання плану лікування

Критерії поточного оцінювання на практичному / семінарському / лабораторному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач має вільно володіти матеріалом, приймати активну участь в обговоренні теми та вирішенні ситуаційної задачі, впевнено демонструвати практичні навички під час спілкування з пацієнтом, висловлювати свою думку з теми заняття, демонструвати клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач має добре володіти матеріалом, приймати участь в обговоренні матеріалу та вирішенні ситуаційної задачі, демонструвати практичні навички під час спілкування з пацієнтом з деякими помилками, висловлювати свою думку з теми заняття, демонструвати клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач має відповідати на питання за темою, недостатньо володіючи матеріалом, невпевнено приймати участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструвати практичні навички під час спілкування з пацієнтом з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички під час спілкування з пацієнтом.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом

Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні завдання
- Електронний банк тестових завдань з дисципліни

11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття психології смерті та умирання.
2. Психологічні аспекти смислу життя.
3. Ставлення до смерті як предмет психологічного дослідження.
4. Ставлення людини до таємниці смерті.
5. Страх смерті як внутрішній ресурс особистості.
6. Умови переживання страху смерті.
7. Зв'язок вираженості страху смерті і смисложиттєвих орієнтацій.
8. Смерть як психологічний феномен.

9. Тривога смерті, як важливий детермінант людського досвіду і поведінки.
10. Змістовна наповненість страху смерті.
11. Характеристика умов виникнення і переживання страху смерті.
12. Соціальна смерть як процес виключення соціального суб'єкта з життя соціуму.
13. Загальна характеристика ознак соціальної смерті.
14. Психологічна смерть як багатогранне і суперечливе явище.
15. Психологічна смерть як повна втрата внутрішніх цінностей і ресурсів для адекватного відображення навколишньої реальності.
16. Ознаки психологічної смерті.
17. Біологічна смерть як припинення життєдіяльності організму.
18. Перехідний стан.
19. Характеристика процесу вмирання.
20. Поняття кризи в життєвому побуті.
21. Критична ситуація як дефіцит значення в подальшому житті людини.
22. Типи критичних ситуацій.
23. Поняття стресу та дістресу.
24. Особливості кризової фрустраційної поведінки.
25. Кризовий стан, як внутрішньо обумовлена дезінтеграція особистості.
26. Конфлікт, як критична психологічна ситуація.
27. Підходи до сприйняття ментального здоров'я.
28. Наукові підходи до розуміння ментального стану людини.
29. Поняття та загальна характеристика типології особистості.
30. Зміст типології особистості.
31. Здатність отримувати задоволення від життя, як основна риса ментально здорової людини.
32. Поняття паліативної та хоспісної допомоги.
33. Психологічна допомога пацієнтам із невиліковними захворюваннями, як важлива складова паліативної допомоги.
34. Поняття психокорекційної допомоги членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями.
35. Зміст психокорекційної допомоги членам родин пацієнтів із невиліковними захворюваннями.
36. Поняття психокорекційної допомоги невиліковно хворим пацієнтам.
37. Види психокорекційної допомоги пацієнтам із невиліковними захворюваннями.
38. Особливості надання психокорекційної допомоги пацієнтам із невиліковними захворюваннями.
39. Сімейна психотерапія, як спосіб вирішення проблем та вироблення стратегії поведінки.
40. Види сімейної психотерапії.
41. Сімейна психотерапія і сімейні кризи внаслідок невиліковної хвороби члена сім'ї.
42. Методи, що використовуються в сімейній терапії.
43. Мотиви сучасних звернень до традиційної концепції смерті.
44. Виникнення і розвиток інституту евтаназії.
45. Історичний розвиток ідей про евтаназію.
46. Термін "право на смерть" та його зміст.
47. Визначення поняття евтаназії в різних науках.
48. Евтаназія як соматичне право людини.
49. Поняття пасивної евтаназії.
50. Характеристика пасивної евтаназії.
51. Поняття активної евтаназії.
52. Зміст активної евтаназії.
53. Морально-етичні аспекти евтаназії.
54. Складність вирішення моральних аспектів евтаназії.
55. Право людини померти як складова частина права людини на життя.

56. Національний досвід вирішення проблеми реалізації евтаназії.
57. Основні аспекти політики захисту людського життя.
58. Правова регламентація евтаназії в Україні.
59. Зарубіжний досвід вирішення проблеми реалізації евтаназії.
60. Законодавче закріплення права на евтаназію в інших країнах.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / Скрипченко О. В. та ін. К.: Каравела, 2019. 400 с.
2. Клейман П. Психологія. Люди, концепції, експерименти. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2019. 272с.
3. Основи загальної і медичної психології, психологічного здоров'я та міжособового спілкування [Текст]: підручник для студентів мед. училищ, коледжів, академій та інститутів медсестринства / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. - 3 - е видання, переробл. і доповн. - К. : ВСВ" Медицина", 2021. - 312 с.
4. Медична психологія [Текст] : підручник для студ. мед. вищ. навч. закл. Т1. : Загальна медична психологія / за ред Г.Я.Пилягіної [Пилягіна Г.Я., Хаустова О.О., Чабан О.С., Аймедов К.В., Асеева Ю.О.]. - Вінниця : Нова Книга, 2020. - 288 с.

ДОДАТКОВА

1. Усманов Ю. Евтаназія – право на смерть: за чи проти? URL: <http://www.pravoconsult.com.ua/evtanaziya-pravona-smert-za-chi-proti/>
2. Рибик Л.А. Теоретико-прикладні засади надання психологічної допомоги дружинам правоохоронців, загиблих при виконанні службових обов'язків: дис. на здобуття наук. ступеня к. психол. н. : спец 19.00.06 юридична психологія 053 - Психологія, НАВС, 2019
3. Зелених О. В. Евтаназія: право людини на смерть у національному та міжнародному законодавстві // Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез ІХ Всеукраїнської науковопрактичної конференції (30 травня 2020 року, Львів). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020.
4. Чеховська І. В., Білоусюк І. І. Правове регулювання евтаназії: міжнародний досвід. Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2019. № 14.
5. Солодкова К., Супрунова І. Деякі питання евтаназії: правова природа, практика Європейського Суду з прав людини та законодавства України. Міжнародне право. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020.Т. 31 (70). № 2.
6. Психічне здоров'я особистості: результати оцінювання та рекомендації для інтеграції охорони психічного здоров'я в систему первинної медичної допомоги та громадські платформи в Україні. К.: Міжнародний медичний корпус за підтримки Групи Світового банку, 2017. 146 с.
7. Савчин М. Здоров'я людини і духовний особистісний і тілесний виміри : монографія. Дрогобич : ПП «НОСВІТ», 2019. 232 с.
3. Партико Н. В. Психологія конфліктів Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 132 с.

13. Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://vuzlib.com/content/category>
2. <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. <http://lib.kture.kharkov.ua/>

4. <http://www.psy-science.com.ua/PsInsUa.html>
5. http://www.social-science.com.ua/jornal_content/
6. http://chitalka.info/ps_26/index.html
7. http://psyjournals.ru/psyedu_ru/2010/n5/Kasatkin_Bochaver_full.shtml
8. http://valeolog.net/userfiles/978_1.pdf
9. <http://syntone.ru/book/psihologiya-zdorovya-cheloveka/>
10. <http://mentalhelpguide.ru/section-exercises.php>
11. http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/1349/3/psyhol_zdor_navch.pdf